

Мологіна Т.В.,
здобувач вищої освіти 2-го курсу
Науковий керівник: **Мікуляк К.А.,**
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СПОЖИВЧИЙ КОШИК УКРАЇНИ В ПОРІВНЯННІ ІЗ СПОЖИВЧИМ КОШИКОМ ПОЛЬЩІ

Сьогодні, особливо враховуючи циклічні інфляційні процеси та нестабільну соціально-економічну ситуацію в Україні, привертає до себе увагу суттєва невідповідність розмірів мінімальних державних соціальних стандартів і гарантій реальним споживацьким запитам та потребам. Це насамперед стосується прожиткового мінімуму і споживчого кошика, який не відповідає теперішнім потребам соціально-економічного розвитку українського народу, що набуває особливого значення для встановлення споживчого кошика України.

Актуальність проблеми споживчого кошика Україна досліджували такі науковці, як О. Пищуліна, С. Бурлуцький, С. Мірошніченко та ін.

Польща є країною, яка успішно пройшла шлях європейської інтеграції. При цьому за вихідними умовами й масштабами має багато спільного з Україною, тому споживчі кошики України та Польщі потребують детального аналізу й порівняння.

Споживчий кошик – це набір товарів та послуг, що характеризує типовий рівень і структуру місячного або річного споживання людини або сім'ї. Споживчий кошик дає можливість дати реальну оцінку ситуації, що склалася на ринку товарів і послуг, довідатися про рівень споживання і купівельної спроможності громадян, розрахувати рівень інфляції.

Прожитковий мінімум – вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості, відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» [1].

Прожитковий мінімум визначається нормативним методом у розрахунку на місяць на одну особу, а також окремо для тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення:

- дітей віком до 6 років;
- дітей віком від 6 до 18 років;
- працездатних осіб;
- осіб, які втратили працездатність [1].

На противагу у Польщі існує чотири категорії мінімального споживання, що визначені методом основних потреб: прожитковий мінімум, соціальний мінімум, поріг соціальної інтервенції й підтримка доходів сімей. Моделі мають форму кошика товарів і послуг (кількість або вартість). Склад кошиків за товарами й послугами науково обґрунтовано фахівцями, що займаються людськими потребами, враховуючи рівень і структуру цін, а також аналіз споживчої поведінки. Склад кошиків визначає дохід, що дозволяє купувати товари, які відповідають основним потребам особистості або домогосподарства. При побудові моделі використовується поточна інформація про доступ до товарів і послуг (постачання), а також знання поточної споживчої поведінки та її тенденцій (попит). Джерелом цих знань є результати опитувань щодо витрат основних соціально-економічних груп населення. Споживчі кошики визначаються для шести типів працездатних домогосподарств:

- одна особа (чоловік, жінка від 25 до 60 років);
- дві особи (чоловік, жінка від 25 до 60 років);
- три особи (чоловік, жінка, дитина від 2 до 4 років);
- три особи (чоловік, жінка, дитина від 13 до 15 років);
- чотири особи (чоловік, жінка, дві дитини від 4 до 6 років і від 13 до 15 років);
- п'ять осіб (чоловік, жінка, три дитини – одна дитина від 4 до 6 років і дві дитини від 13 до 15 років);
- і двох типів домогосподарств пенсіонерів:
- одна особа (чоловік, жінка від 60 років);
- дві особи (чоловік, жінка від 60 років) [2].

Споживчий кошик, в першу чергу, включає витрати на продукти.

Споживчий кошик включає також предмети гардероба, мінімальна кількість яких значно менша ніж в Польщі.

Також в основу українського споживного кошика входять ліки. Наприклад: вата, бинт, валідол, заспокійливі препарати, парацетамол, анальгін, активоване вугілля і так далі. Українці, які виїхали до Польщі через воєнні дії, можуть розраховувати на безкоштовну медичну допомогу.

Таблиця 1 Список та вартість одиниці продукції харчування України та Польщі станом на січень 2022 рік

Продукти	Україна, грн	Польща, злотий
Хліб (0,5 кг)	13,55	2,2
Вершкове масло (200 г)	52,17	4,99
Яйця (10 шт)	35,46	7,5
Молоко (1 л)	28,93	3,49
Сир (330 г)	44,088	3,49
Цукор (1 кг)	27,11	4,79

Олія соняшникова (1 л)	61,05	9,99
Овочі (1 кг моркви, 1 кг цибулі, 1 кг помідор, 1 кг огірків)	133,81	23,87
Картопля (1 кг)	9,29	1,99
Фрукти та ягоди (1 кг полуниці, 1 кг винограду, 1 кг яблук, 1 кг бананів, 1 кг мандарин, 1 кг лимонів)	725,9	85,4
Риба (1 кг)	103,7	39,9
Ковбаса (1 кг)	124,41	12,99
М'ясо курки (1 кг)	73,52	17,99
М'ясо свинини (1 кг)	123,95	11,99
Макаронні вироби (500 г)	12,475	3,59
Рис (1 кг)	29,3	3,19
Гречка (1 кг)	47,61	4,79
Всього	1646,323	242,15

Джерело: побудовано із використанням даних [3; 4]

Громадяни, які офіційно працюють, оформлюють медичне страхування, яке покриває більшість витрат на діагностику або допомогу в критичних ситуаціях. Проте за ліки переважно все одно доводиться платити з власного гаманця.

Отже, порівнявши сучасні підходи до законодавчого забезпечення України й Польщі, можна стверджувати, що в обох країнах є національні особливості. На сьогодні, споживчий кошик звичайного українця вважається порожнім. Визначивши, що сума витрат на продукти харчування в Україні становить 1646,32 грн та мінімальна заробітна плата станом на 1 жовтня 2022 рік становила 6700 грн, можна порівняти витрати на харчування Польщі, що дорівнюють 242,15 злотих (2172,36 грн (курс гривні 2022 року)), та мінімальну заробітну плату Польщі – 2363 злотих (21198,8 грн (курс гривні 2022 року)).

В Україні громадяни витрачають понад 30% на оплату харчування, а поляки до 10% своєї заробітної плати віддають на забезпечення себе їжею. Зважаючи на позитивний досвід Польщі, доцільно ввести у практику визначення соціальних стандартів життя населення в Україні урахування як національної методології, так і методології ЄС для обраних моделей домогосподарств, що дозволить реалізувати конституційні гарантії громадянам достатнього життєвого рівня.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про прожитковий мінімум» Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999, №38. URL: <http://surl.li/hhcea> (дата звернення 22.04.2023).
2. Леванда О.М. Порівняльний аналіз підходів до стандартів життя: Україна і Польща. *Проблеми економіки*. 2019. №2 (40). С. 16-23.

3. Продукти харчування у Польщі 2022. URL: <http://surl.li/hhcek> (дата звернення 22.04.2023).

4. Інтернет джерело ukrstat.gov.ua. Середні споживчі ціни на товари (послуги) у 2022 році. URL: <http://surl.li/hhscen> (дата звернення 22.04.2023).

5. Бурковська А. І. Підходи до встановлення рівня прожиткового мінімуму в контексті продовольчої безпеки України // Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення механізму публічного управління розвитком сільських територій як пріоритет державної політики децентралізації», 4 грудня 2018 року.

Рагуліна А.О.,
здобувач вищої освіти 2-го курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Мікуляк К.А.,**
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ІНТЕГРАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ ПРОСТІР

Інтеграція національних банківських систем у світовий фінансовий простір – один із провідних напрямів економічної глобалізації. За сучасних умов необхідність адаптації української банківської системи до вимог Європейського Союзу, з одного боку, та ліквідація наслідків кризових явищ, з іншого спонукає Національний банк України до перегляду підходів управління ризиками в банківській системі. Підвищення спроможності банків ефективно запобігати фінансовим кризам і надавати послуги розглядається як необхідна передумова успішної економічної політики. Водночас вплив проблемних факторів повномасштабного вторгнення та глобальної пандемії, зокрема уповільнення світової економіки та карантинні обмеження в країні, вплинули на банківську систему України [1].

Реалії сучасного глобального світу вимагають найскорішої інтеграції вітчизняної економічної системи, в тому числі її фінансової складової, до міжнародної економіки. Це означає забезпечення взаємодії українських банків з банками та фінансовими установами інших країн з можливістю підвищення ефективності, розширення та забезпечення стабільності фінансової системи. Без цього не є можливими ані повноцінний розвиток національного виробництва, ані задоволення потреб вітчизняних споживачів на належному рівні.